

КАБ РАЗУМЕЦЬ АДНО АДНАГО

**(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)**

Вось на картцы намалювана цукерка. Каця не ўтойвае радасці. Яна разумее, што дзякуючы гэтай картцы атрымае сапраўдную карамельку. Супрацоўнік усміхаецца: спачатку заняты — потым цукерка. Кацюша моршчыцца, але згаджаецца.

На спецыяльнай дошцы развешаны фота падапечных аддзялення. Насупраць фатаграфій маладых людзей — некалькі піктаграм. Пасля таго як іх прывезлі бацькі, падапечныя ідуць да гэтай сцяны, каб даведацца пра распарадак свайго дня. Вось насупраць фота Каці намалюваны людзі, якія сядзяць у коле. Значыць, зараз час сабрацца разам. Падчас такога своеасаблівага сходу хлопцам і дзяўчынам нагадваюць, які сёння дзень тыдня, якая пара года за акном. Маладым людзям такія рэчы неабходна прамаўляць, бо гэта дапамагае сістэматызаваць для іх пачатак дня. Потым картка з намалюваным магнітафонам — час паслухаць музыку. Пасля — прагулка, мыццё рук, абед... Зрабіў справу — картку зняў. У кожным пакоі аддзялення ёсць такія піктаграмы. Яны дапамагаюць маладым людзям не губляцца і разумець, што ад іх чакаюць. Так, у ваннай пакоі на картцы намалюваны кран і схема, як ім карыстацца, на кухні — карткі з посудам.

— У нашым аддзяленні дзённага знаходжання для інвалідаў на абслугоўванні знаходзіцца 88 чалавек, — расказвае **загадчыца аддзялення ТЦСан Маскоўскага раёна Наталля ШЧАРБАКОВА**. — Падапечных з цяжкімі і шматлікімі парушэннямі, якім неабходна індывідуальнае суправаджэнне, тут 14 чалавек. Да кожнага з падапечных супрацоўнікі шукаюць індывідуальны падыход, каб праводзіць заняткі для развіцця і падтрымкі кагнітыўных функцый і фізічнага стану. Камунікацыю вывучаюць з дапамогай картак і простых слоў, што мы называем «яснай мовай».

«Ясная мова» — мова, даступная людзям, якія адчуваюць цяжкасці ў чытанні і разуменні тэксту, і прадугледжвае яна, як правіла, выкарыстанне спрошчанай структуры выказванняў, слоў, якія найбольш часта ўжываюцца, без спецыяльнай лексікі, замежных

запасычанняў і слоў у пераносным значэнні, а таксама спецыяльныя прыёмы (размяшчэнне тэксту і знакаў на старонцы, памер і асаблівасці шрыфту і іншае).

«Ясная мова» — інструмент, што дазваляе стварыць безбар'ернае камунікатыўнае асяроддзе не толькі для інвалідаў і пажылых, але і для замежнікаў.

Адной з задач мерапрыемстваў Нацыянальнага плана дзеянняў па рэалізацыі ў Рэспубліцы Беларусь палажэнняў Канвенцыі аб правах інвалідаў на 2017—2025 гады з'яўляецца распрацоўка асноў «Яснай мовы» і ператварэнне інфармацыі ў сімвалы.

На базе ТЦСан Маскоўскага раёна праходзілі курсы па спецыяльнай адукацыйнай праграме ў рамках другога этапу праекта «Ясная мова». Ініцыятарам гэтага праекта па стварэнні безбар'ернага камунікатыўнага асяроддзя для людзей з разумовымі абмежаваннямі стала грамадскае аб'яднанне

«Беларуская асацыяцыя дапамогі дзецям-інвалідам і маладым інвалідам». Мерапрыемствы праекта дапамаглі распрацаваць метадыку выкарыстання «яснай мовы» на аснове міжнароднага вопыту ў партнёрстве з Інстытутам інклюзіўнай адукацыі БДПУ імя М. Танка і ўкараніць выкарыстанне такой мовы ў дзейнасць дзяржаўных і недзяржаўных арганізацый сферы сацыяльнай абароны і адукацыі рэгіёнаў.

Цяпер спецыялісты ТЦСан, якія навучыліся на курсах, складаюць і перакладаюць на «ясную мову» інфармацыйныя буклеты. Так, напрыклад, буклет аб тым, як атрымаць адрасную дапамогу, будзе зразумелы ўсім без выключэння. Дарэчы, экспертамі, якія ацэньваюць, наколькі ясная мова, на якой складзены буклеты, выступаюць

самі людзі з інваліднасцю. Спецыялісты ТЦСан распрацоўваюць на гэтай мове і індывідуальныя маршруты для сваіх падапечных, каб яны маглі дабрацца ад дома да Цэнтра ці ў патрэбны ім крамы. Чалавек з такім маршрутам на руках не згубіцца — у ім дакладна і простымі словамі пазначана, колькі прыпынкаў ехаць ад канкрэтнага месца і на якім транспарце.

Так, на базе Цэнтра спецыяльна для людзей з інваліднасцю распрацавалі курс на «яснай мове» па прафілактыцы гвалту. Маладым

людзям на курсах патлумачылі, што можна называць гвалтам, куды звяртацца, калі аказаўся ў такой сітуацыі. Хлопцы і дзяўчаты прагаворвалі дзеянні, якія абазначаюць крыўду, пазначалі

для сябе кола людзей, якім яны давяраюць і могуць расказаць, што іх нехта пакрыўдзіў ці здарылася нешта непрыемнае. Яны расказвалі на курсах свае гісторыі і самі прыводзілі зразумелыя для іх прыклады.

— На курсах мы заклікаем падапечных быць больш адкрытымі

і гаварыць аб сваіх цяжкасцях, — расказвае Наталля ШЧАРБАКОВА. — Нашы спецыялісты вельмі пасябравалі з маладымі людзьмі, і таму шмат хто з іх называў даверанымі асобамі, акрамя сваіх сваякоў, яшчэ і нас. Я лічу гэта нашым дасягненнем. І калі здарыцца нейкая сітуацыя гвалту з нашым падапечным, то мы нават па прыкметах змены паводзін зможам вызначыць, што адбылося нешта нядабрае, і акажам дапамогу.

Маладых людзей вучаць і правілам паводзін на вуліцы і дома —

самастойнасці. Напрыклад, каб спячы бліны, падапечны спачатку складзе спіс прадуктаў для гэтага. Потым ён разлічвае прыкладную суму грошай, якая можа спатрэбіцца ў краме. У суправаджэнні нашага супрацоўніка малады чалавек ідзе ў краму, сам накладвае сабе ў кошык неабходныя прадукты, сам разлічваецца на касе і вязе прадукты ў цэнтр. Вядома, нягледзячы на тое, што побач з ім суправаджаўнік, малады чалавек усё робіць сам.

На базе цэнтра спецыялісты дапамагаюць і тым, каму неабходна перакласці на «ясную мову» разнастайныя заканадаўчыя, банкаўскія, прававыя, сацыяльныя дакументы. Паколькі ў аддзяленні суправаджаўнага пражывання знаходзіцца на абслугоўванні яшчэ і 119 інвалідаў па слыху, то ў цэнтры аказваецца такая сацыяльная паслуга, як «пераклад з мовы жэстаў» для інвалідаў па слыху.

— Наша задача з дапамогай «яснай мовы» — спрасціць доступ да інфармацыі ў сферы сацыяльнай абароны для людзей з разумовымі абмежаваннямі, а таксама садзейнічаць фарміраванню адпаведнага інфармацыйнага поля, — гаворыць Наталля ШЧАРБАКОВА. — Супрацоўнікі ТЦСан пераўтвараюць буклеты, інфармацыйныя ўлёткі і дамовы для людзей з цяжкасцямі ў навучанні і разуменні інфармацыі, у тым ліку пажылых. Ініцыятыва «Ясная мова» дае магчымасць людзям самастойна прымаць рашэнні ў адносінах да ўласнага жыцця. Такая мова робіць неабходную інфармацыю даступнай для ўспрымання, і ў выніку чалавек можа не толькі рабіць выбар, але і разумець яго наступствы. Гэта яшчэ адзін крок да інклюзіі, якое зрабіла наша грамадства.

Наталля ТАЛІВІНСКАЯ.

• У тэму

Ігар ПЕТРЫШЭНКА, намеснік прэм'ер-міністра:

«У нас ажыццяўляецца комплексны падыход для работы з людзьмі з абмежаванымі магчымасцямі, паколькі акрамя таго, што ёсць садзейнічанне і аказанне поўнай рэабілітацыі і меддапамогі інвалідам I-II групы і дзецям, якія з абмежаванай ступенню здароўя (III-IV), аказваецца яшчэ і псіхалагічная дапамога для іх уключэння ў сацыяльнае асяроддзе. Такі комплексны падыход патрэбны, каб людзі, якія з-за пэўных жыццёвых абставін абмежаваны ў сваіх магчымасцях, не адчувалі, што гэта ім перашка-

джае. Дзяржава робіць усё для таго, каб яны максімальна былі ўключаны ў сацыяльнае асяроддзе. У прыватнасці, лініі цэнтраў карэкцыйна-развіццёвага навучання і сістэмы Міністэрства адукацыі. Пасля такіх цэнтраў яны пераходзяць у дарослае жыццё, а значыць, і ў падначаленне іншых ведамстваў. Інакш кажучы, гэту міжведамасную несастыкоўку мы ліквідавалі. Уся адпаведная работа будзе прадоўжана, у тым ліку і па арганізацыі безбар'ернага асяроддзя і рэалізацыі ў поўнай меры ўсіх тых здольнасцяў, якія маюць людзі з абмежаванымі магчымасцямі, для таго, каб яны маглі рэалізавацца і сказаць, што яны такія ж, як усе».

Стандарты здароўя

ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ І ДАРОСЛЫХ

Новы медыцынскі цэнтр налета прыме пацыентаў у зарэчным раёне Брэста

Не так даўно старшыня Брэсцкага гарвыканкама **Аляксандр РАГАЧУК** падпісаў рашэнне аб стварэнні двух новых медыцынскіх устаноў — «Брэсцкая гарадская паліклініка 5» і «Брэсцкая гарадская дзіцячая паліклініка 3». «З'яўленне названых устаноў азначае хуткае завяршэнне будаўніцтва медыцынскага цэнтра ў зарэчнай частцы горада», — напісаў з гэтай нагоды ў сваім тэлеграм-канале мэр.

Зараз вядзецца падбор кандыдатур галоўных урачоў у новыя паліклінікі. А работы на будоўлі працягваюцца. Налета шматфункцыянальны медыцынскі цэнтр, аналагаў якому пакуль няма ў рэгіёне, прыме першых пацыентаў. Цэнтр будзе складацца з дарослай і дзіцячай паліклінік, а таксама жаночай кансультацыі.

Ужо сёння відаць, што будынак, спраектаваны спецыялістамі ААТ «Брэстпраект», упрыгожыць сабой новы мікрараён. Зараз у так званай зарэчнай частцы горада пражывае больш за 100 тысяч чалавек, у тым ліку каля 30 тысяч дзяцей. Новы аб'ект разгрузіць гарадскія паліклінікі, якія цяпер прымаюць значна больш пацыентаў за змену, чым прадугледжана планами наведванняў. Асабліва гэта адчуваецца па медустанове паўднёвага гарадка, дзе лечацца людзі з новых мікрараёнаў.

Комплекс, які ўзводзіцца, складаецца з шасціпавярховай дзіцячай паліклінікі на 600 наведванняў у змену, пяціпавяр-

ховага лячэбна-дыягнастычнага комплексу агульнапаліклінічнага профілю на 500 наведванняў і жаночай кансультацыі на 190 наведванняў. Будаўніцтва аб'екта пачалося ў снежні 2019 года. Варта сказаць, што будаўнікі прыйшлі не на пустую пляцоўку: спачатку спатрэбілася знесці непатрэбныя пабудовы, што засталіся ад былой вайскавай часці, потым зрабіць падсыпку, падвесці камунікацыі. Нягледзячы на любыя ўмовы надвор'я, работу не перапынялі ні на адзін дзень. Таму ўзвядзенне ідзе нават з некаторым апераджэннем графіка. Да канца года будаўніча-монтажныя работы абячаюць завяршыць.

Заказчыкам аб'екта выступае ўпраўленне капітальнага будаўніцтва гарвыканкама. Паводле інфармацыі яго кіраўніка **Уладзіміра СМОРШЧАКА**, агульны кошт медцэнтра складае 51 мільён рублёў. Палова сумы паступае з абласнога бюджэту, другая палова даецца ў выглядзе крэдыту банка развіцця.

Міністэрства аховы здароўя абячае паставіць для комплексу абсталяванне на 10,5 мільёна рублёў. Дарэчы, на стадыі праектавання да распрацоўкі дакументацыі прыцягвалі медыцынскіх работнікаў. Памяшканні спраектаваны з улікам зручнай работы каманды — урача агульнай практыкі, памочніка ўрача і медсястры. А лабараторыя размешчана паміж паліклінік і жаночай кансультацыяй. Улічаны патрэбы фізічна аслабленых людзей, маюцца

на ўвазе не толькі інваліды, але і асобы пажылога ўзросту, пацыенты з парушэннямі апорна-рухальнага апарату, цяжарныя жанчыны, малыя дзеці. Для ўсіх катэгорый будзе створана візуальнае, гукавое, тактыльнае інфармацыйнае асяроддзе.

Штодня на аб'екце шчыруюць больш за дзве сотні працаўнікоў прадпрыемства «Брэстаблсельбуд» і двух упраўленняў будтрэста № 8. Летам на будоўлі працавалі байцы студэнцкіх атрадаў. Падчас рэспубліканскага суботніка ў красавіку гэтага года **старшыня Брэсцкага аблвыканкама Юрый ШУЛЕЙКА** працаваў тут разам з калектывамі прадпрыемстваў «Камунальнік» і «Брэстаблсельбуд». Былі высаджаны дрэвы каля аднаго з карпусоў цэнтра. Зараз на самай галоўнай гарадской будоўлі сацыяльнага прызначэння інтэнсіўна вядуцца добраўпарадкаванне і ўнутраная аддзелка.

**Святлана ЯСКЕВІЧ.
Фота Аляксандра ШУЛЬГАЧА.**